

Besl. O. nr. 16

Jf. Innst. O. nr. 13 (1999-2000) og Ot.prp. nr. 96 (1998-1999)

År 1999 den 30. november holdtes Odelsting, hvor da ble gjort slikt

vedtak til lov

om betalingssystemer m.v.

Kapittel 1 Definisjoner

§ 1-1 Interbanksystemer og systemer for betalingstjenester

Som interbanksystem regnes systemer basert på felles regler for avregning, oppgjør eller overføring av penger mellom kredittinstitusjoner.

Som systemer for betalingstjenester regnes systemer basert på standardvilkår for overføring av penger fra eller mellom kundekonti i banker og finansieringsforetak når overføringene bygger på bruk av betalingskort, tallkoder eller annen form for selvstendig brukerlegitimasjon utstedt til en ubestemt krets.

§ 1-2 Verdipapiroppgjørssystemer

Som verdipapiroppgjørssystem regnes systemer basert på felles regler for avregning, oppgjør eller overføring av finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirhandelloven § 1-2 annet ledd.

§ 1-3 Andre definisjoner

Med deltaker menes avregningssentral, oppgjørsbank, sentral motpart, annen institusjon eller foretak som deltar i et interbanksystem eller verdipapiroppgjørssystem.

Med avregningssentral menes foretak som foretar avregning.

Med oppgjørsbank menes kontobank for deltakere i et interbanksystem eller verdipapiroppgjørssystem.

Med sentral motpart menes institusjon som trer inn som part eller på annen måte garanterer for at andre deltakere oppfyller sine forpliktelser.

Med avregning menes omregning av ordrer mellom to eller flere deltakere til en samlet nettoforpliktelse eller nettofordring.

Med oppgjør menes endelig overføring av penger eller finansielle instrumenter mellom deltakere i interbanksystemer eller verdipapiroppgjørssystemer.

Med oppdrag menes deltakers ordre om å overføre betalinger eller finansielle instrumenter til en annen deltaker i systemet.

Med innledning av insolvensbehandling menes tidspunkt for åpning av gjeldsforhandling etter lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) § 4 fjerde ledd, tidspunkt for åpning av konkurs etter konkursloven § 74 første ledd, eller tidspunkt for vedtak om offentlig administrasjon etter lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner § 4-5.

Med betalingskort menes uttaks-, debet- og kredittkort eller lignende kort for uttak eller overføring av penger.

Med EØS menes Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet.

Kapittel 2 Interbanksystemer

§ 2-1 Formål

Formålet med bestemmelsene i dette kapittel er å bidra til at interbanksystemer organiseres slik at hensynet til finansiell stabilitet blir ivaretatt. Det skal særlig legges vekt på å motvirke risiki som følge av likviditets- eller soliditetssvikt hos deltakere i slike systemer.

§ 2-2 Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for etablering og drift av interbanksystemer her i riket.

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder ikke for Norges Bank.

§ 2-3 Konesjon

Et interbanksystem kan ikke etableres eller drives uten tillatelse av Norges Bank.

Norges Bank kan gjøre unntak fra kravet til tillatelse for systemer som har et så begrenset omfang at det ikke antas å ville ha betydning for den finansielle stabiliteten.

§ 2-4 Vilkår for konsesjon

Et interbanksystem skal ha en operatør som er ansvarlig for etablering og drift. Operatøren kan være en av de deltakende banker, annet selskap, selveiende institusjon eller forening.

Daglig leder av operatørens virksomhet skal oppfylle nødvendige krav til hederlig vandel og erfaring. Tilsvarende gjelder for styremedlemmene.

Avtalen mellom deltakerne i et interbanksystem skal angi hvilke rettigheter og plikter deltakerne skal ha overfor hverandre, samt angi operatør.

Norges Bank kan fastsette nærmere krav til virksomheten, herunder kapitalkrav til og krav til sikkerhet overfor operatør, oppgjørsbank eller sentral motpart.

§ 2-5 Søknad om konsesjon

Søknaden om konsesjon skal opplyse om:

- eier- og deltakerforhold samt plan for systemets organisering og drift, herunder om oppgavefordelingen mellom banker og andre institusjoner som deltar i systemet,
- de kriterier som er fastsatt for tilslutning til og deltakelse i systemet. Er deltakelse i systemet betinget av medlemskap eller kapitalinnskudd, skal det opplyses om dette,
- tiltak for å sikre den tekniske driften, herunder beredskap for driftsavbrudd dersom det ordinære systemet ikke fungerer,
- tiltak for å begrense risiki i systemet som følge av likviditets- eller soliditetssvikt hos deltakere i slike systemer,
- prinsipper for tilknytning av systemer for betalingstjenester og annen overføring av penger mellom kundekonti.

Avtale som nevnt i § 2-4 tredje ledd skal vedlegges søknaden.

§ 2-6 Endringsavtaler og nye avtaler

Operatøren skal gi melding til Norges Bank før det foretas endring av betydning når det gjelder eier-, organisasjons- og driftsforhold m.v. som nevnt i §§ 2-4 til 2-5.

Endring kan iverksettes dersom Norges Bank ikke har truffet annen beslutning innen 2 måneder etter at melding er mottatt.

Norges Bank kan fastsette nærmere regler om endringer som omfattes av paragrafen her, herunder regler om fritak for meldeplikt.

§ 2-7 Adgangen til å delta i interbanksystemer

Kredittinstitusjoner som har adgang til å drive virksomhet her i riket har rett til å bli medlem i interbanksystemer og til å bruke disse i samsvar med fastsatte tariffer og alminnelige forretningsvilkår. Dette gjelder ikke hvis konsesjon er gitt og avtalen for interbanksystemet fastsetter at det skal gjelde særlige vilkår for tilknytning til eller deltakelse i systemet.

§ 2-8 Suspensjon av deltakere

Operatøren skal suspendere en deltaker fra systemet dersom fortsatt deltakelse vil være i strid med § 2-1. Før vedtak om suspensjon treffes, skal saken såvidt mulig forelegges Norges Bank.

§ 2-9 Tilsyn m.v.

Norges Bank kan kreve at operatøren gir de opplysninger som Norges Bank anser nødvendige for å påse at systemet innrettes og drives i samsvar med bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her.

Finner Norges Bank at systemet ikke er innrettet eller drives i samsvar med bestemmelser fastsatt i eller i medhold av lov, kan Norges Bank gi operatøren de pålegg som er nødvendige for å rette på forholdet.

Norges Bank kan kreve at det utpekes ny operatør dersom operatøren ikke lenger anses egnet til å forestå virksomheten.

§ 2-10 Tilbakekall av konsesjon

Norges Bank kan trekke tillatelsen etter § 2-3 helt eller delvis tilbake dersom:

- operatøren har gjort seg skyldig i grov eller vedvarende overtredelse av sine plikter gitt i eller i medhold av lov,
- det ellers forekommer misligheter hos operatøren eller andre omstendigheter som gir grunn til å frykte at systemet ikke virker som angitt i § 2-1,
- operatøren ikke lenger driver aktiv virksomhet knyttet til den konsesjonspliktige virksomheten.

Kapittel 3 Systemer for betalingstjenester

§ 3-1 Formål

Formålet med bestemmelsene i dette kapittel er å bidra til at systemer for betalingstjenester innrettes og drives slik at hensynet til sikker og effektiv betaling og til rasjonell og samordnet utførelse av betalingstjenester ivaretas.

§ 3-2 Meldeplikt

Det skal uten unødig opphold gis melding til Kredittilsynet om etablering og drift av system for betalingstjenester.

Meldingen skal inneholde opplysninger om:

- avtalene mellom deltakende institusjoner om overføring eller uttak av betalingsmidler,

- b) avtalene om tilknytning av brukersteder,
- c) avtalene mellom systemer for betalingstjenester,
- d) bruk av betalingskort, tallkoder eller annen form for selvstendig brukerlegitimasjon som skal benyttes ved betaling.

§ 3-3 Almennelige systemkrav

Systemer for betalingstjenester skal innrettes og drives i samsvar med formålet i § 3-1. Kredittilsynet kan gi nærmere regler om standardisering av avtaler, vilkår, tekniske forhold m.v. for systemer for betalingstjenester.

Finner Kredittilsynet at et system ikke innrettes eller drives i samsvar med bestemmelser fastsatt i eller i medhold av lov, kan Kredittilsynet gi den institusjonen som driver systemet de pålegg som er nødvendige for å rette på forholdet.

Kapittel 4 Rettsvern og sikkerhet for avregnings- og oppgjørsavtaler

§ 4-1 Virkeområde

Bestemmelse i dette kapitlet gjelder for interbank-systemer med tillatelse etter § 2-3, Norges Bank, og for verdipapiroppgjørssystemer etter særskilt godkjenning av Kredittilsynet.

Bestemmelsene i dette kapitlet kan etter særskilt godkjenning gis anvendelse for interbank-systemer og verdipapiroppgjørssystemer som er etablert i annen EØS-stat. Godkjenning skal kun gis dersom systemets regler anses formålstjenlige. Godkjenning til interbank-systemer gis av Norges Bank. Godkjenning til verdipapiroppgjørssystemer gis av Kredittilsynet.

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder bare systemer med minst tre deltakere, som har avtalt at norsk lovgivning skal anvendes for systemet i samsvar med § 4-3, og som er meldt til EFTAs overvåkningsorgan i samsvar med § 4-5.

Bestemmelsene i §§ 4-2 første og tredje ledd og 4-4 gjelder også for norske deltakere i interbank-systemer eller verdipapiroppgjørssystemer som har valgt lovgivningen i annen EØS-stat for systemet og som er meldt til EFTAs overvåkingsorgan eller EU-kommisjonen i samsvar med rådsdirektiv 98/26/EF om endelig oppgjør i betalingssystem og i oppgjørssystem for verdipapir.

§ 4-2 Rettsvern for avtaler om avregning og oppgjør

Avtaler om avregning og oppgjør kan gjøres gjeldende etter sitt innhold selv om det innledes insolvensbehandling hos en deltaker i systemet når oppdraget er lagt inn i systemet før det er innledet insolvensbehandling.

Tidspunktet for når et oppdrag skal anses mottatt i systemet skal avtales mellom deltakerne i systemet. Det samme gjelder tidspunktet for når retten til å til-

bakekalle ordrer er bortfalt. Norges Bank kan for interbank-systemer fastsette nærmere regler om når oppdrag skal anses lagt inn etter første ledd. Kredittilsynet kan fastsette slike regler for verdipapiroppgjørssystemer.

Dersom et oppdrag blir lagt inn i systemet etter at det er innledet insolvensbehandling etter første ledd, og oppdraget gjennomføres samme dag som insolvensbehandling innledes, gjelder første ledd tilsvarende dersom avregningssentralen, sentral motpart eller oppgjørsbanken kan godtgjøre at de etter oppgjørstidspunktet ikke hadde eller burde hatt kunnskap om at insolvensbehandling var innledet.

§ 4-3 Lovvalg

Deltakerne kan bare velge lovgivningen i en EØS-stat der minst én av deltakerne har hovedkontor.

Lovgivningen i den stat som deltakerne har valgt for systemet etter første ledd avgjør hvilke rettigheter og forpliktelser en insolvent deltaker har som deltaker i systemet.

§ 4-4 Sikkerhet

Sikkerhet som er stilt overfor en deltaker i et interbank-system eller verdipapiroppgjørssystem, kan ikke omstøtes etter dekningsloven § 5-7.

Dersom finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirhandelloven § 1-2 annet ledd er stilt som sikkerhet etter første ledd, og retten til de finansielle instrumentene er registrert i et register, en konto eller en verdipapirsentral i en EØS-stat, skal lovgivningen i dette landet være bestemmende for rettighetene til innehaver av sikkerhetsstillelsen.

§ 4-5 Meldeplikt

Interbank-systemer som nevnt i § 4-1 skal gi melding til Norges Bank om hvem som er deltakere i systemet, og om endringer med hensyn til deltakerne. Verdipapiroppgjørssystemer som nevnt i § 4-1 skal gi tilsvarende melding til Kredittilsynet.

Norges Bank skal gi melding til EFTAs overvåkningsorgan om systemer som omfattes av kapitlet her, og gi melding om innledning av insolvensbehandling hos en deltaker i et slikt system.

En deltaker i systemet skal opplyse enhver tredjepart som har begrunnet interesse i opplysningene, om hvilke systemer deltakeren er medlem av og om hovedreglene for systemets virksomhet.

Kapittel 5 Øvrige bestemmelser

§ 5-1 Forskrifter

Departementet kan fastsette nærmere regler om:

- a) norske finansinstitusjoners deltakelse i utenlandske betalingssystemer,

- b) avregning, oppgjør og overføring av betalingsmidler til og fra utlandet,
- c) systemer for betalinger som ikke er knyttet til kundekonti i banker og finansieringsforetak,
- d) utfylling og avgrensning av bestemmelsene i loven her.

§ 5-2 Taushetsplikt

Ansatte og tillitsvalgte i en institusjon som omfattes av denne lov, har taushetsplikt med hensyn til opplysninger de får om andres forretningsmessige eller private forhold, med mindre annet følger av lov. Tilsvarende gjelder andre som utfører oppdrag for institusjonen.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at styret eller noen som har fullmakt fra styret gir andre finansinstitusjoner opplysninger som er mottatt i egenskap av operatør.

§ 5-3 Straffebestemmelser og tvangsmulkt

Ansatte eller tillitsvalgte i institusjoner som omfattes av denne lov og som forsettlig eller uaktsomt overtrer loven eller bestemmelser eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebestemmelse. Medvirkning straffes på samme måte.

Overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er 5 år.

Hvis pålegg i medhold av loven ikke blir etterkommet, kan departementet bestemme at de personer eller den institusjon som skal oppfylle pålegget, skal betale en daglig løpende mulkt til forholdet er rettet. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 5-4 Lovens anvendelse på Svalbard

Kongen gir forskrift om denne lovs anvendelse for Norges økonomiske sone og for Svalbard, Jan Mayen og bilandene, og kan fastsette særlige regler under hensyn til forholdene der.

Kapittel 6 Ikrafttredelse. Overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 6-1 Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.

Departementet kan fastsette nærmere overgangsregler.

§ 6-2 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker skal § 23 annet ledd lyde:

Bestemmelsen i første ledd gjelder ikke lån i Norges Bank og i Sparebankenes sikringsfond. Uten hinder av bestemmelsen i første ledd, kan en sparebank stille sine faste eiendommer som sikkerhet for lån til finansiering av eget bankbygg. *En sparebank kan også uten hinder av bestemmelsen i første ledd stille sine eiendeler som sikkerhet for avtaler overfor avregningsentral, sentral motpart eller oppgjørsbank.* Kredittilsynet kan dispensere fra bestemmelsen i første ledd.

2. I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker gjøres følgende endring:

§ 5 tredje ledd annet punktum oppheves.

3. I lov 8 juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 nytt annet ledd skal lyde:

Skifteretten skal straks underrette Norges Bank når den har avsagt kjennelse om åpning av gjeldsforhandling i institusjon som deltar i system som nevnt i lov om betalingssystemer § 1-1 første ledd eller § 1-2.

§ 78 nytt femte ledd skal lyde:

Skifteretten skal straks underrette Norges Bank når den har avsagt kjennelse om åpning av konkurs i institusjon som deltar i system som nevnt i lov om betalingssystemer § 1-1 første ledd eller § 1-2.

4. Lov 8. mars 1985 nr. 8 om midlertidig tillegg til lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner oppheves.
5. I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 tredje ledd nytt fjerde og femte punktum skal lyde:

Representantskapet kan etter forslag fra hovedstyret bestemme at produksjon av pengesedler og mynter eller annen forretningsmessig virksomhet som faller inn under denne loven, skal utøves av selskap som banken helt eller delvis eier. Representantskapet fører tilsyn med slike selskaper.

Nåværende § 5 tredje ledd fjerde til syvende punktum, blir sjette til niende punktum.

Ny § 8a skal lyde:

§ 8a Egne foretak

Representantskapet kan etter forslag fra hovedstyret bestemme at produksjon av pengesedler og mynter eller annen forretningsmessig virksomhet som faller inn under denne loven, skal utøves av selskap som banken helt eller delvis eier. Hovedstyret representerer banken som eier i slike selskaper.

Representantskapet fører tilsyn med selskap som nevnt i første ledd, og har rett til å kreve de opplysninger fra selskapets daglige leder, styret og den valgte revisor som er nødvendige for tilsynet. I den utstrekning det er nødvendig, kan representantskapet selv foreta undersøkelser i selskapet. Representantskapet skal varsles før generalforsamlingen i selskapene og har rett til å være tilstede på generalforsamlingen.

§ 11 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Hovedstyret kan beslutte at banken skal delta i en arbeidsgiversammenslutning som innenfor sitt område kan treffe avgjørelser som vil være bindende for banken.

§ 11 første ledd nåværende annet og tredje punktum, blir nye tredje og fjerde punktum

§ 13 nytt tredje ledd skal lyde:

Banken kan bestemme at andre kan produsere pengesedler og mynter etter avtale med banken.

Jorunn Ringstad
president

§ 21 første ledd skal lyde:

Banken kan kjøpe og selge gjeldsdokumenter som er utstedt eller garantert av staten og andre lett omsettelige gjeldsdokumenter. Banken kan uten hinder av det som er bestemt i § 22 inngå gjenkjøpsavtaler og foreta andre markedsoperasjoner med slike dokumenter.

6. I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel skal § 7-9 annet ledd nr. 2 lyde:

2. §§ 7-5 annet og tredje ledd, 7-6 og 7-7 samt kapittel 13.

7. I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 6-1 annet ledd skal lyde:

Kredittilsynet trer inn i skifterettens sted ved utøvelse av myndighet etter aksjelovens og allmennaksjelovens §§ 5-25 til 5-27 og § 7-3. Reglene i aksjeloven kapittel 7 og §§ 5-25 til 5-27 og revisorloven gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringsselskaper.

§ 6-2 annet ledd oppheves.

Olav Gunnar Ballo
sekretær